

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Kaniové a soudců Ivo Pospíšila a Michala Bobka v právní věci žalobce: **B. N. N.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 12. 2023, č. j. 17 Az 31/2023 - 15,

t a k t o :

- I. Návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Krajský soud v Plzni shora uvedeným usnesením nevyhověl návrhu žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2023, č. j. OAM-1138/BA-BA07-HA15-2023 ve věci žádosti o mezinárodní ochranu, kterou žalovaný zamítl dle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu jako zjevně nedůvodnou.

[2] V žalobě popsal žalobce podrobně důvody, pro které žádal o mezinárodní ochranu; jedná se o žalobcovy obavy o život a zdraví v případě jeho návratu do X, neboť očekává pronásledování ze strany věřitelů, kteří mají mít údajně i vazby na veřejnoprávní orgány X.

Žalobce si chce v České republice najít zaměstnání, avšak není k tomu veden pouze ekonomickými důvody, ale právě snahou o ochranu zdraví a života, neboť žalobci i jeho rodině (nacházející se ve X) hrozí újma ze strany věřitelů v důsledku nesplacených dluhů.

[3] V žalobě stěžovatel požádal o ustanovení zástupce v řízení o ní. V odůvodnění žádosti uvedl, že není znalý českého jazyka a neorientuje se v právním řádu České republiky, a proto není schopen hájit se sám před soudem. Proto považuje za nezbytné, aby mu soud ustanovil zástupce. Dále uvedl, že je v době podání žaloby zajištěn v Zařízení pro zajištění cizinců X a je omezen na osobní svobodu, nemá u sebe žádné finanční prostředky, nemá možnost si je opatřit a nemá možnost zajistit si právní zastoupení běžnou komerční cestou. K sepsání žaloby využil služeb bezplatného právního poradenství poskytovaného v zařízení, v němž je aktuálně zajištěn. Toto poradenství však již nezahrnuje zastupování žalobce v soudním řízení.

[4] Krajský soud návrh na ustanovení zástupce zamítl. Úvodem sdělil, že z § 35 odst. 10 věty první s. ř. s. vyplývá, že k tomu, aby bylo možné ustanovit zástupce, musí být současně splněny dvě podmínky: 1) žalobce musí splňovat podmínky pro osvobození od soudních poplatků a 2) ustanovení zástupce musí být nezbytně potřeba k ochraně práv žalobce. K tomu krajský soud konstatoval, že žalobce sice splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, ovšem nesplňuje předpoklad druhý, tedy existenci nezbytné potřeby zástupce k ochraně žalobcových práv.

[5] Krajský soud shledal, že posuzovanou věc nelze považovat za složitou po skutkové, ani po právní stránce. Dle soudu je dále zřejmé, že žalobce se v českém právním řádu orientuje do té míry, že mu jsou známy jeho procesní možnosti, o čemž svědčí podaný návrh na ustanovení zástupce, označení napadeného rozhodnutí a podání žaloby v zákonné lhůtě. Především však žaloba již ve svém původním znění obsahuje řádně formulované žalobní body. K tomu soud dále připomněl, že hlavním úkonem žalobce v tomto řízení je právě podání žaloby. Soud pak přezkoumává napadené rozhodnutí žalovaného jen v rozsahu žalobních bodů, mnohdy bez nařízení ústního jednání. Z toho důvodu krajský soud neshledal, i s odkazem na dosavadní judikaturu (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011 č. j. 5 Afs 20/2011 - 62, či ze dne 23. 8. 2013, č. j. 3 As 76/2013 - 21) nezbytnou nutnost ustanovení zástupce.

II. Kasační stížnost

[6] Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost, kterou postavil na důvodech podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Namítal, že krajský soud neprávne aplikoval výše citovanou judikaturu a nesprávně vyhodnotil jeho schopnost hájit svá práva. To spatřoval stěžovatel v tom, že soud nevzal v potaz, že se stěžovatel neorientuje v českém právním prostředí a žalobu byl schopen podat pouze díky poskytnuté bezplatné právní pomoci a dále, že soud nezohlednil, že se nyní stěžovatel v důsledku absence právního zástupce nemůže účastnit soudního řízení. Současně stěžovatel požádal o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

pokračování

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost je včasná, má požadované náležitosti a je přípustná.

[8] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že pro nynější řízení o kasační stížnosti není v případě stěžovatele třeba povinného právního zastoupení (§105 odst. 2 s. ř. s.) s odkazem na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, dle kterého se povinnost zastoupení neuplatní v případech, v nichž stěžovatel kasační stížností napadá rozhodnutí, kterým krajský soud nerozhodl o návrhu ve věci samé. Jedná se tedy o kasační stížnosti proti procesním rozhodnutím vydaným krajským soudem v průběhu řízení, aniž by řízení před krajským soudem bylo skončeno, jako je tomu i v tomto případě.

[9] Nejvyšší správní soud nicméně nejprve posoudil návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, neboť byť není zastoupení stěžovatele advokátem v nynějším řízení povinné, je jistě možné.

[10] Kasační soud shledal, že není splněna nezbytná podmínka pro ustanovení zástupce dle § 35 odst. 10 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatele není pro ochranu jeho práv v řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba. Projednávaná procesní věc spočívá v neustanovení zástupce v řízení o žalobě před krajským soudem. Jako taková je jednoduché povahy, podaná kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti, zejména je z ní zřejmé, proč stěžovatel napadá usnesení krajského soudu a že argumentaci krajského soudu porozuměl. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatel v důsledku tvrzené neznalosti práva mohl utrpět újmu (srov. též rozhodnutí kasačního soudu ze dne 31. 1. 2023, č. j. 3 As 290/2022 - 19). Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti výrokem I. tohoto rozsudku zamítl.

[11] Kasační soud dále přezkoumal napadené usnesení v mezích rozsahu kasační stížnosti, přitom zkoumal, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by byl soud povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[12] Kasační stížnost **není** důvodná.

[13] Stěžovatel sice uvádí, coby jeden z kasačních důvodů, nepřezkoumatelnost napadeného usnesení. Neuvádí však, v čem má být napadené usnesení nepřezkoumatelné. Kasační soud se nicméně tímto důvodem zabýval z úřední povinnosti a nepřezkoumatelnost usnesení neshledal; odůvodnění je srozumitelné a je z něj seznatelné, z jakých důvodů soud ke svým závěrům dospěl.

[14] Nejvyšší správní soud je ve shodě s krajským soudem přesvědčen, že v řízení před krajským soudem nebylo pro ochranu stěžovatelových (žalobcových) práv ustanovení zástupce nutné. Podle rozsudku kasačního soudu ze dne 30. 5. 2007, č. j. 1 Afs 32/2006 - 48 je na místě při úvaze o ustanovení zástupce zvažovat, nakolik je žalobce sám způsobilý se před soudem hájit; přitom se přihlíží zejména k úrovni žaloby. Podle rozsudku kasačního soudu ze dne 28. 8. 2013, č. j. 3 As 76/2013 - 21 má být ustanovení zástupce omezeno

jen na případy opravdu závažné jak z hlediska svého dopadu na účastníka, tak i z hlediska právní náročnosti věci. Konečně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12 dovedl, že za hlavní kritérium pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení je přitom považován návrh (žaloba) a jeho obsahová a formální úroveň, neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky.

[15] Stěžovatel ostatně ani neuvedl, v čem konkrétně spatřuje nutnost ustanovení zástupce pro ochranu svých práv po podané žalobě, krom obecného tvrzení, že musí mít možnost aktivně se účastnit soudního řízení a činit procesní úkony, což stěžovatel dle svého tvrzení nemůže, neboť nemá právní zastoupení a nezná právní řád České republiky.

[16] Nejvyšší správní soud má, s ohledem na výše nastíněná kritéria, za to, že stěžovatelova žaloba byla formulována na odpovídající úrovni, sepsána v českém jazyce, jsou z ní srozumitelné žalobní body a jejich odůvodnění, je v ní jasně formulován žalobní petit a procesní návrh žalobce na ustanovení zástupce. A rovněž, jak již bylo výše podrobněji uvedeno, byl s to proti usnesení krajského soudu podat kasační stížnost. Je tedy zjevné, že i přes absenci ustanoveného zástupce je stěžovatel schopen soudního řízení se aktivně účastnit a činit bezvadné procesní úkony. Naopak nic nesvědčí o (stěžovatelem tvrzeném) opaku. Stěžovatel, jak ostatně sám tvrdí, měl možnost věc konzultovat s právním profesionálem a při formulaci žaloby mu byla poskytnuta právní pomoc, čímž bylo eliminováno riziko vzniku nezanedbatelné újmy spočívající v nesprávné formulaci žaloby (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2023, č. j. 3 As 290/2022 - 19).

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud tak dospěl ke shodnému závěru jako krajský soud, tedy že nebyla shledána nezbytná potřeba ustanovení zástupce v řízení o žalobě pro ochranu žalobcových práv (§ 35 odst. 10 s. ř. s.), a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. výrokem II. zamítl.

[18] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (výrok III. tohoto rozsudku). Žalovanému žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto mu kasační soud náklady řízení nepřiznal (výrok IV. tohoto rozsudku).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. ledna 2024

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu

pokračování

1 As 258/2023 - 20